

Tule mukaan ylläpitoviljelijöiden joukkoon!

TÄNÄ kurkun vuonna (Puutarhaliitto ry ja Kotimaiset Kasvikset ry ovat valinneet kurkun Vuoden 2015 HeViksi) kokeilin itsekin kasvat-
taa avomaankurkkua ja saada niistä siemeniä. Siemenet sain Maatiai-
sen toiminnanjohtajalta Maija Manniselta. Avomaankurkkulajikke-
ni oli ”Dekan” ja tässä siitä kuvaus: ”Ukrainalainen perinteinen laji-
ke. Maukas kurkku, jolla on laaja käyttöalue, mm. etikkakurkuiksi ja
tuorekäyttöön. Keskivarhainen (42–55 vrk), voimakaskasvuinen, pen-
sasmaisesti kasvava, terve lajike. Kurkut ovat ovaaleja-lieriömäisiä,
selvästi kolmiomaisia ja hieman uurteisia. Kurkun pituus 9–15 cm ja
paksuun n. 5,5 cm. Kuori on suhteellisen sileä, väriltään vihreä ja siinä
keltavalkoisia raitoja”. Kurkun alkuperästä on löytynyt tällaista tietoa:
”Kurkku ’Dekan’ on alun perin kotoisin Krimin niemimaalta Mustal-
ta mereltä. Kurkku tuli siemenvaihdossa Itävaltalaiselle Arche Noah
yhdistykselle Yhdysvaltain Seed Savers Exchange -järjestöltä ja siitä
lähtien kurkkua on kasvatettu Schilternissä Itävallassa. Alun perin la-
jike kirjattiin nimellä ’Dekah’, ehkä tapahtui kirjoitusvirhe, sillä nimi
muutettiin myöhemmin Dekaniksi”. Muutos saattaa myös johtua siitä,
että kyrillisten aakkosten h on latinalaisissa aakkosissa n, eli kirjoitus-
asu vain korjattiin äänteenmukaiseksi.

Yleensä kurkkuja kasvatetaan avomaalla ja entisaikaan myös
kurkkuharjuissa. Itse ajattelin kasvattaa kurkkuja ylöspäin teras-
sillani ja kylvin siemenet ämpäriin, ja ämpäriin laitoin metallisen
kompostikehikon sisään. Ajattelin, että siitä saa tukea alkukiepeilyyn
ja versot voi ohjata tarpeen tullen terrassin tukirakenteisiin kasva-
maan. Joten parvekkeellakin käy hyvin avomaankurkun kasvatus
ja ylöspäin kasvatus säästää tilaa sekä kurkutkin pysyvät puhtaana.
Kun kurkut kasvoivat terassilla, niin samalla pystyi huomaamaan,
että kurkun kukat houkuttivat hyvin pölyttäjiä puoleensa. Ja kun
pihassani eikä naapureillakaan näyttänyt kasvavan muita kurkkuja,
niin risteymävaraakaan ei ollut eli saan kurkustani lajikepuhdasta
siementä. Kun kurkut kasvoivat lähellä, pystyi hyvin huomiomaan
kukkien rakenteita: avomaankurkulla on samassa kasvissa sekä emi-
että hedekukkia. Emikukan tyvellä näkyy pieni kurkun alku.

*Kurkun kukilla vierailivat kukka-
kärpäset ja kimalaiset.*

*Avomaankurkku Dekan hyvässä
kasvussa.*

← Kurkun hedekukka.

↑ "Lempinen" kasvaa ämpärikasvatuksessa terassilla.

↓ "Lempinen" tarhaherneen kukka on valkoinen.

Tätä kirjoittaessani kurkkuni vielä kasvavat terassilla ja odotteen niiden tuleentumista. Siemenkurkun on hyvä antaa kasvaa ylikypsäksi ja lopulta voi pehmenneestä kurkusta ottaa siemenet talteen. Hyvä tuntomerkki kypsyvästä kurkusta on se, että sen kuori alkaa vaalenemaan ja muuttuu valkoiseksi-vaalean keltaiseksi. Jos ottaa valkoisesta avomaankurkusta siementä, niin sen kuoren on hyvä muuttua kellertäväksi merkinä sopivasta kypsydestä siemenkeruuseen. Kun kerran saa itsekasvatettuja siemeniä, niin tietää että nyt on kurkun siemeniä moneksi vuodeksi eteenpäin. Avomaankurkun siemenet säilyttävät itävyytensä pitkään, 6–8 v. Siemeniä on hyvä säilyttää pimeässä ja kuivassa paikassa ja mieluummi viileässä, jos sellainen paikka löytyy kotoa. Pakattujen siementen on tietenkin oltava rutukuivia. Toivotavasti siemenkasvatukseni onnistuu, mutta jos ei onnistu tänä vuonna, niin ensi vuonna voi yrittää uudestaan.

Ylläpito viljelyä voi joillakin lajeilla tehdä tosiaan pienelläkin alalla ja kaikki tämän vuoden ylläpito kasvatukseni melkein mahtuivat yhden kompostikehikon sisään terassilla. Muut kasvatukseni olivat tarhaherne "Lempinen" ja chili "Filius Blue". Ulkona auringonpaisteessa chilini oli näyttävä, lehdet olivat melkein pä tumman liilat ja sitä koristivat eriväri-

→ "Lempisen" tuleentunut siemen on pyöreä.

Siemenkuulumisia

Filius Bluen sato on sopivan värinen siementen keruuseen.

set kypsyvät hedelmät tummasta lilasta punaiseen. Tämä perinnelajike on Meksikosta kotoisin. Tarha-herne ”Lempinen” on taasen Nurmeksesta peräisin oleva maatiaisherne.

Maatiaiskasvien ylläpitoviljely on tärkeätä, sillä näiden kasvien siemeniä ei ole yleisesti myynnissä ja maatiaissiemenen saanti saattaa yllättäen loppua, jos esim. tietyn kannan viljelijä ei sitä jaksakaan esim. ikänsä puolesta enää kasvattaa. Vihanesten maatiaiskantojen säilyttäminen ja lisäys on riippuvaista alan harrastajien toiminnasta eli Maatiaisen jäsenten toimintakin on erityisen arvokasta. Mitä useampi ylläpitoviljelee maatiaiskasveja sitä varmemmin satoa saadaan ja näitä arvokkaita kantoja ei menetetä. Sillä menetettyjä kantoja ei enää saada takaisin. Ehkä sinäkin otat ensi vuodeksi maatiaishaasteen ja ylläpitoviljelet yhtä maatiaiskasvia? Samalla oppii, miten saadaan kasvista omaa siementä ja tämähän on tärkeää myös oman ruokaturvan kannalta. Ainahan siemenviljely ei onnistu ja syi-

→ *Filius Blue on satoisa myös sisällä.*

Chili Filius Bluen satoa terassilla.

tä voi olla monia kuten kesän sääolosuhteet. Mutta siitä ei kannata lannistua, vaan yrittää ensi vuonna uudestaan.

Mukavaa siemenrikasta syksyä kaikille jäsenille!

Toivottaa ANNE LEINO

Teksti ja kuvat: Anne Leino

